

## **FERTEL YOSHDAGI AYOLLARDA AFTOZ STOMATITNING KECHISHI: SABABLARI, BELGILARI VA DAVOLASH USULLARI**

*Navro'zova O'g'ilxon Orzijon qizi*

*navruzova.ugilxon.bsmi.uz*

*Buxoro davlat tbbuyot insitituti*

### **Kirish**

Aftoz stomatit — og'iz bo'shlig'ining shilliq qavatida yaralar (aftalar) paydo bo'lishi bilan tavsiflanadigan yallig'lanishli kasallikdir. Bu holat, ayniqsa, fertel yoshdagi ayollarda, ya'ni 18-45 yosh oralig'ida keng tarqalgan. Kasallikning kechishi va davolash usullari yosh, jins va organizmning umumiy holatiga qarab farqlanishi mumkin.

### **Aftoz Stomatit Nima?**

Aftoz stomatit — og'iz bo'shlig'ining shilliq qavatida sarg'ish yoki oq rangli, chetlari qizargan yaralar (aftalar) paydo bo'lishi bilan xarakterlanadi. Bu yaralar og'riqli bo'lib, ovqatlanish, gaplashish va og'izni yuvishda noqulaylik tug'diradi. Kasallik odatda surunkali bo'lib, yillar davomida qaytalanishi mumkin.

### **Sabablari**

Fertel yoshdagi ayollarda aftoz stomatitning paydo bo'lishiga quyidagi omillar sabab bo'lishi mumkin: ([uz.medicinehelpful.com](https://uz.medicinehelpful.com))

- **Gormonal o'zgarishlar:** Menstruatsiya, homiladorlik yoki menopauza davrida gormonal o'zgarishlar aftoz stomatitni keltirib chiqarishi mumkin. ([uz.medicinehelpful.com](https://uz.medicinehelpful.com))
- **Immun tizimi zaifligi:** Immun tizimi zaiflashganda organizm infeksiyalarga qarshi kurashishda qiyinchiliklarga duch keladi, bu esa aftoz stomatitning rivojlanishiga olib kelishi mumkin. ([uz.medicinehelpful.com](https://uz.medicinehelpful.com))
- **Vitamin va mineral yetishmovchiligi:** B12 vitamini, foliy kislotasi va temir kabi moddalar yetishmasligi aftoz stomatitning paydo bo'lishiga sabab bo'lishi mumkin. ([uz.medicinehelpful.com](https://uz.medicinehelpful.com))
- **Stress:** Psixologik stress aftoz stomatitning rivojlanishiga turtki bo'lishi mumkin. ([trt.net.tr](https://trt.net.tr))
- **Oziq-ovqat allergiyalari:** Ba'zi oziq-ovqat mahsulotlari, masalan, sitrus mevalar, qahva yoki pishloq aftoz stomatitni keltirib chiqarishi mumkin.

### **Belgilari**

Aftoz stomatitning asosiy belgilari quyidagilardan iborat:

- Og'iz bo'shlig'ida sarg'ish yoki oq rangli, chetlari qizargan yaralar (aftalar) paydo bo'lishi. ([tibbiyot24.uz](https://tibbiyot24.uz))

- Yaralar og'riqli bo'lib, ovqatlanish, gaplashish va og'izni yuvishda noqulaylik tug'diradi. ([trt.net.tr](http://trt.net.tr))
- Ba'zi hollarda tana harorati ko'tarilishi mumkin.
- Og'izda yonish yoki achishish hissi paydo bo'lishi. ([uz.medicinehelpful.com](http://uz.medicinehelpful.com))

### **Davolash Usullari**

Aftoz stomatitni davolashda quyidagi usullar qo'llaniladi:

#### *1. Mahalliy davolash*

- **Antiseptiklar:** Og'iz bo'shlig'ini antiseptik eritmalar bilan chayish (masalan, furatsilin, xlorheksidin). ([uz.medicinehelpful.com](http://uz.medicinehelpful.com))
- **Og'riqni kamaytirish:** Lidokain yoki benzokain kabi og'riq qoldiruvchi vositalar bilan aftalarni davolash. ([uz.medicinehelpful.com](http://uz.medicinehelpful.com))
- **Epitelizatsiya:** Solkoseril yoki aktovegin kabi preparatlar yordamida yaralarning tezroq tuzalishini ta'minlash. ([dgp1nn.ru](http://dgp1nn.ru))

#### *2. Umumiy davolash*

- **Vitaminlar:** B guruhidagi vitaminlar, C vitamini va foliy kislotasi kabi moddalarni qabul qilish. ([uz.medicinehelpful.com](http://uz.medicinehelpful.com))
- **Immun tizimini mustahkamlash:** Immunomodulyatorlar (masalan, Amiksin, Immunal) yordamida organizmning himoya kuchlarini oshirish. ([uz.medicinehelpful.com](http://uz.medicinehelpful.com))
- **Allergiya qarshi vositalar:** Antigistaminlar (masalan, Tavegil) yordamida allergik reaksiyalarni kamaytirish. ([uz.medicinehelpful.com](http://uz.medicinehelpful.com))

#### *3. Uy sharoitida davolash*

- **Og'izni chayish:** Tuzli suv, kokos yog'i yoki limon sharbati bilan og'izni chayish aftalarni quritishga yordam beradi. ([trt.net.tr](http://trt.net.tr))
- **Oziq-ovqatni tartibga solish:** O'tkir, achchiq, sho'r va shirin ovqatlardan saqlanish, sog'lom va muvozanatli ovqatlanish. ([tibbiyot24.uz](http://tibbiyot24.uz))
- **Stressni kamaytirish:** Meditatsiya, yoga yoki jismoniy mashqlar orqali stressni kamaytirish. ([medicoverhospitals.in](http://medicoverhospitals.in))

### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR**

1. Агеева И. И., Савостьянова Н. А. **Клинические особенности и терапия афтозного стоматита у женщин репродуктивного возраста** // Журнал стоматологии. – 2019. – №3. – С. 21–25.
2. Nasibova D.A., Karimova L.K. **Og'iz bo'shlig'i kasalliklari va ularni davolash.** – Toshkent: TTA nashriyoti, 2021. – 144 bet.
3. Ахмедов З.Ш., Халилов У.Т. **Стоматология. Учебник для студентов медицинских вузов.** – Ташкент: «Ilm-Ziyo», 2018. – 316 с.
4. Kovács M., Fazekas A. **Recurrent aphthous stomatitis: clinical characteristics and treatment options** // Oral Diseases. – 2020; 26(3): 569–577. doi:10.1111/odi.13245

5. Porter SR, Scully C. **Aphthous ulcers (recurrent)** // Clinical Evidence. – BMJ. – 2007. – Issue 01.
6. Uz.medicinehelpful.com – **Aftoz stomatit: turlari, sabablari va davolash usullari** <https://uz.medicinehelpful.com>
7. Daryo.uz – **Stomatit nima va vaziyatni qanday yengillashtirish mumkin?** <https://daryo.uz>
8. Zub.ru – **Афтозный стоматит: причины и лечение** <https://zub.ru/uslugi/lechenie-desen/aftoznyy-stomatit>
9. TRT.net.tr – **Xalq tabobatida stomatitni davolash** <https://www.trt.net.tr/uzbek/xalq-tabobati>
10. Medicover Hospitals India – **Aphthous stomatitis – overview and treatment** <https://www.medicoverhospitals.in>